

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

29/5/2009 tarihli ve 5901 Sayılı Türk Vatandaşlık Kanunu'nda Değişiklik Yapılması
Hakkında Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa YENEROĞLU
İstanbul Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Yurt dışında yaşayan yaklaşık 6 milyon insanımızla ülkemiz, dünyadaki önemli diaspora varlığı bulunan ülkelerden biri konumundadır. Devletimiz, özellikle batı Avrupa ülkelerine 1960'lı yıllardan itibaren başlayan işçi göçüyle yurt dışına giden vatandaşlarımızın hem gittikleri ülkelerdeki haklardan azami ölçüde yararlanmaları hem de anavatanla bağlarının korunması için çalışmalar yürütmeyi, Anayasamızın 62. maddesinde yer aldığı üzere, anayasal bir görev olarak benimsemiştir. Bu minvalde, vatandaşlarımızın gittikleri ülkelerdeki haklardan en iyi şekilde yararlanması için yaşanan ülkenin vatandaşlığının alınması devletimiz tarafından teşvik edilirken, diğer taraftan da diasporamızın anavatanla bağlarının korunmasının en önemli unsurlarından biri olarak gördüğü Türk vatandaşlığının muhafazasını desteklemiş ve teşvik etmiştir. Bu iki yönlü vatandaşlığın desteklenmesi politikasının bir neticesi olarak devletimiz, daha önce Türk vatandaşlık hukukunda çifte vatandaşlık imkanı bulunmazken, Vatandaşlık Kanununda 13.02.1981 tarihinde yaptığı değişiklikle 'çoklu vatandaşlık hakkı' tanımıştır. Getirilen çoklu vatandaşlık hakkı, yurt dışındaki vatandaşlarımızın hem Türkiye'de hem de yaşadıkları ülkede 'eşit vatandaş' olarak hak ve statülerinin korunması yönünde önemli bir düzenleme olmuş ve ilerleyen yıllarda da vatandaşlık hakkıyla ilgili olarak vatandaşlarımızın ihtiyaçları doğrultusunda düzenlemeler yapılmaya devam edilmiştir. Bu minvalde çoklu vatandaşlık hakkı başlangıçta idarenin iznine tabi tutulmuşken daha sonra idareden izin alma şartı da kaldırılmıştır. Aynı şekilde çifte vatandaşlık hakkı tanımayan ülkeler bakımından da 'mavi kart' uygulaması getirilmiştir.

Gelinen nokta itibariyle, mevcut Vatandaşlık kanunumuz, devletimizin yurt dışındaki vatandaşlarımıza yönelik politikaları ve diasporanın ihtiyaç ve talepleriyle büyük oranda örtüşür niteliktedir. Bununla birlikte, mevcut yasal düzenlemede yer alan anne babası birlikte vatandaşlıktan çıkan çocukların Türk vatandaşlığını re'sen kaybetmesine yönelik düzenleme, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız açısından sorun teşkil eden bir husus olarak yer almaktadır. 5901 sayılı Türk Vatandaşlık Kanununun 27. maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenlemeye göre "**Çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını birlikte kaybeden ana ve babanın çocukları da Türk vatandaşlığını kaybeder.**" Kanun metninde açıkça yer aldığı üzere ebeveynin birlikte Türk vatandaşlığından çıkması halinde reşit olmayan çocuklar da anne ve babasına bağlı olarak, anne babanın irade ve taleplerinden bağımsız olarak, Türk vatandaşlığını doğrudan kaybetmektedir.

Bu durum, genel kural olarak çifte vatandaşlığa izin vermeyen ancak 'doğum yeri esasına göre' ya da diğer istisnai yollarla yabancıların çocuklarına çifte vatandaşlık hakkı tanıyan ülkelerde çifte vatandaşlık hakkı elde eden çocukların bu haklarını kaybetmelerine sebebiyet vermektedir. Zira, doğum yeri esasına ya da diğer istisnai yollarla ilgili ülke vatandaşlığını kazanan çocuklar, Türk vatandaşlığından çıkma durumunda kalmadan iki ülkenin de vatandaşlığına sahip olabilmektedirler. Ne var ki, çifte vatandaşlığa bu şekilde istisnai yoldan sahip olan çocukların anne ve babaları birlikte Türk vatandaşlığından çıktıklarında çocukları da kanunumuzdaki düzenlemeden dolayı istisnai yolla kazandıkları çifte vatandaşlık hakkını kaybetmek durumuyla yüzyüze kalmaktadırlar. Zira anne ve baba, kural olarak çifte vatandaşlığa izin vermeyen ülkenin vatandaşlığını kazanmak için Türk vatandaşlığından çıktıklarında mevcut 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 27. maddesindeki düzenleme nedeniyle çocukları da, ebeveynin bu konudaki iradesine

bakılmaksızın, Türk vatandaşlığından çıkartılmaktadır. Yurt dışında yaşayan yaklaşık 6 milyon vatandaşımızın yarısından çoğunun kural olarak çifte vatandaşlığa izin vermeyen ülkelerde yaşadığı göz önüne alındığında mevcut yasal düzenlemenin yurt dışındaki vatandaşlarımızın büyük bölümünü etkilediği ve bu ülkelerdeki çocuklar açısından ciddi hak kayıplarına ve mağduriyetlere yol açtığı ortaya çıkmaktadır. Devletimizin benimsemiş olduğu vatandaşlık rejimi ve yurt dışındaki vatandaşlarımıza yönelik politikaları açısından bakıldığında da çoklu vatandaşlığı kabul eden ülkemiz bakımından çocukların vatandaşlıklarını ebeveyne bağlı olarak kaybettirmek vatandaşlık hukuku açısından gereklilik olmadığı gibi yurt dışındaki vatandaşlarımızın anavatanla bağlarının korunmasına yönelik devletimizin anayasal yükümlülüğüyle de bağdaşır nitelikte değildir.

Yukarıda zikredilen mağduriyetin engellenmesi için, Türk vatandaşlığını birlikte kaybeden ana ve babanın çocuklarının da Türk vatandaşlığını re'sen kaybedeceği şekilde yasal düzenlemenin kaldırılarak çocukların Türk vatandaşlığından çıkışının anne ve babanın talebine bağlanması uygun çözüm olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 - Madde ile Türk vatandaşlığından birlikte çıkan ana ve babanın çocuklarının da kendileriyle beraber Türk vatandaşlığını doğrudan kaybetmesini öngören yasal düzenleme ortadan kaldırılmaktadır.

MADDE 2 - Yürürlük maddesidir.

MADDE 3 - Yürütme maddesidir.

**TÜRK VATANDAŞLIK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1 - 29/5/2009 tarihli ve 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 27'nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 - Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.